

Asia: VN/18947/2022-SM-46

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

1.

Yleiset huomiot CER-direktiivin kansallisesta toteuttamistavasta, kuten esimerkiksi viranomaistoiminnan järjestämisestä ja valvontamallista

CER-direktiivin asettamat vaatimukset haastavat hyvinvointialueet kehittämään sekä teknistä että hallinnollista osaamista, mikä saattaa edellyttää merkittäviä investointeja koulutukseen, teknologiaan ja sisäisten prosessien kehittämiseen. Vaikka direktiivin tavoitteena on yhdenmukaistaa ja harmonisoida kriittisten toimijoiden valvontaa voi se samalla lisätä hallinnollista työmäärää ja tulisi varmistua, ettei tämä vaikuta negatiivisesti hyvinvointialueen kykyyn tarjota keskeisiä palveluitaan tai ohjaa resursseja pois palvelutuotannosta. Lisäksi, vaikka direktiivi kannustaa yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon edellyttää sen käytännön toteutus selkeitä menettelytapoja, luottamusta eri toimijoiden välillä, tiedon jakamisen kulttuurin että yhteistyömekanismien vahvistamista ja selkeyttämistä, mitkä ovat keskeisiä haasteita direktiivin onnistuneelle implementoinnille.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue pitää lakia yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta tarpeellisena. Lain 11 §:n määrittely kriittisistä toimijoista selkiyttää toimikenttää. Arvioitavaksi tulee, pitäisikö lain 20 §:n mukaisesti valvontaviranomaiseksi todeta myös (hyvinvointialueen) pelastusviranomainen. Nykyisin hyvinvointialueen pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia pelastuslain 84 § mukaisesti pelastuslaissa säädettyjen poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen valvomiseksi.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue toteaa, että velvoitteet vaativat tiivistä yhteistyötä viranomaisten kesken, raportointia jäsenvaltioiden sisällä ja jäsenvaltioiden välillä. Raportoitava tieto koskee yhteiskunnan turvallisuutta ja toimintavarmuutta, joten tiedon suojaaminen on ensisijaisen tärkeää.

2.

Soveltamisalaa koskevat huomiot, kuten esimerkiksi kriittisen toimijan määrittäminen ja kriteeristön kattavuus

Ehdotuksissa korostetaan kriittisten toimijoiden tunnistamisen ja määrittämisen merkitystä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisessa. Kriteeristön laaja kattavuus ja keskeisten palvelujen häiriönsietokyvyn parantaminen ovat avainasemassa hyvinvointialueen kyvyssä vastata häiriötilanteisiin. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue katsoo, että Suomessa aikaisemman yleislaillisen puutteen korjaaminen yhteismitallisen strategisen tason ja kriittisiä toimintoja koskevien vaatimusten osalta näkee johtavan myös parempaan ymmärrykseen kriittisten toimijoiden varautumisen tilasta, mikä tukee hyvinvointialueen varautumiskykyä.

Ehdotukset painottavat myös valvonnan tärkeyttä ja kriittisten toimijoiden tukemisen tarvetta, mikä on keskeistä sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden sekä pelastustoimen erityispiirteet huomioon ottaessa. Hyvinvointialueet ovat keskeisiä toimijoita kriisinkestävyyden ja varautumisen kehittämisessä, joten on tärkeää, että ne ovat aktiivisesti mukana kriittisten toimijoiden tunnistamisprosessissa ja että lainsäädäntö ottaa huomioon hyvinvointialueiden resurssitarpeet ja valmiudet.

3.

Vaikutustenarviointia koskevat huomiot, kuten esimerkiksi yhteiskunnalliset vaikutukset, taloudelliset vaikutukset yrityksille, hallinnollinen taakka ja muut kustannukset sekä vaikutukset yritysten toimintaan

Ehdotukset, jotka tähtäävät kriittisen infrastruktuurin suojan vahvistamiseen ja yhteiskunnan keskeisten palvelujen jatkuvuuden varmistamiseen lisäävät yhteiskunnan kykyä vastata ja sopeutua erilaisiin uhkiin, jonka kautta kokonaisresilienssiä on mahdollista parantaa. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen toteaa, että kriittisiksi toimijoiksi määriteltyjen yritysten kohtaamat lisäkustannukset häiriönsietokyvyn parantamisesta, kuten investoinnit turvallisuuteen, riskienhallintaan ja häiriötilanteiden hallintasuunnitelmiin voivat toisaalta suojella liiketoimintaa ja edistää taloudellista vakautta vähentämällä poikkeamien ja häiriötilanteiden taloudellisia vaikutuksia. Uusien sääntöjen noudattamisen ja valvonnan myötä kasvava hallinnollinen työmäärä sekä kriittisille toimijoille että viranomaisille vaatii lisäresursseja, mutta tiiviimpi yhteistyö yritysten ja viranomaisten välillä voi parantaa tilannetietoisuutta ja tehostaa ennaltaehkäiseviä toimia. Selkeämmät säännöt ja velvoitteet luovat vakaamman toimintaympäristön yrityksille, joka osaltaan lisää ennakoitavuutta.

4.

Valvontaa koskevat huomiot

Ehdotettu yleislaki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta tarjoaa mahdollisuuden kehittää ja yhdenmukaistaa kansallista lainsäädäntöä EU:n tasolla. Tämä edellyttää kansallisen strategian ja riskiarvion hyväksymistä valtioneuvoston tasolla ja kriittisten toimijoiden määrittämistä yhteisen kriteeristön mukaisesti. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue näkee välttämättömäksi ottaa huomioon direktiivin soveltamisalan laajennustarve eritoten sosiaalihuoltoa koskien.

Ehdotus korostaa valvontaviranomaisten roolia ja niiden tarkoituksenmukaista järjestämistä toimialakohtaisesti. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue toteaa koordinaation ja yhteistyön merkityksen korostuvan erityisesti silloin, kun valvonta jakautuu usean ministeriön ohjaukseen.

CER-direktiivin toimeenpanon yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset voivat olla merkittäviä. Hyvinvointialue korostaa viranomaisten ja kriittisiksi toimijoiksi määriteltyjen tahojen arviointia siitä, miten ehdotettu sääntely vaikuttaa niiden toimintaan, hallintorakenteisiin ja investointeihin.

5.

Laiminlyöntimaksua koskevat huomiot

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue korostaa muuttuneen toimintaympäristön uhkien vaativan yhtenäistä ja kattavaa lähestymistapaa kriittisen infrastruktuurin suojaamiseen. Hyvinvointialue katsoo lainsäädännön parantavan yhteiskunnan valmiutta ja kriisinkestävyttä sekä edistävän yhteistyötä ja koordinaointia eri toimijoiden ja viranomaisten välillä, mikä on erityisen keskeistä hyvinvointialueiden kannalta. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue pitää tärkeää arvioida ehdotetun sääntelyn taloudellisia vaikutuksia hyvinvointialueisiin ja varmistaa, että mahdolliset lisäkustannukset kompensoidaan ja niitä hallitaan tehokkaasti.

6.

Miten arvioitte turvallisuus selvityslakia koskevan esityksen tarpeellisuutta ja muotoilua? Millaisia turvallisuusvaikutuksia esityksellä olisi?

Hyvinvointialueet ovat keskeisessä roolissa yhteiskunnan kriittisiin toimialoihin sisältyvien sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden sekä pelastustoimen suojelussa. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue katsoo, että tarkasti määritellyt tehtäväkategoriat auttavat hyvinvointialueita tunnistamaan ne työntekijät, jotka vaativat turvallisuus selvityksen, mikä osaltaan varmistaa prosessin tehokkuuden ja oikeudenmukaisuuden. Hyvinvointialue toteaa, että turvallisuus selvityslakia koskevan esityksen vaikutuksilla on potentiaalia parantaa hyvinvointialueiden kykyä suojata kriittisiä infrastruktuureja ja tietoja. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue pitää myös turvallisuus selvityslain 19 §:n kohdan 4 muutosta tarpeellisena.

7.

Miten arvioitte satamien turvallisuus selvityksiä koskevan esityksen tarpeellisuutta ja muotoilua? Millaisia toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia esityksellä olisi? Millaisia turvallisuusvaikutuksia esityksellä olisi?

-

8.

CER-yleislain 28 §:ään liittyen, miten arvioitte säännösehdotuksia, jotka koskevat muiden EU-jäsenvaltioiden rikosrekisteritietojen käyttämistä kriittisen toimijan työntekijästä tehtävässä turvallisuus selvityksessä (1. lakiesityksen 28§ sekä 3. ja 4. lakiesitys)?

-

9.

Muut huomiot

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Palojärvi Elina
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue